

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه حضرت فاطمه (سلام الله علیها) تهران

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

عده از دیدگاه فقهی و حقوقی

استاد راهنما

سرکار خانم اکرم السادات موسوی

استاد داور

پژوهشگر

سهیلا مرادخواجوندی

پاییز ۱۳۹۳

تحمیدیه

حمد و سپاس خداوند را بر آنچه نعمت داد و به قلب‌ها الهام فرمود و مدح و ستایش برای خدایی که به نعمت‌های عامه‌اش قبل از استحقاق، ابتدا کرد و هرگونه نعمتی را ارزانی داشت و یکی پس از دیگری بر ما فروریخت. نعمت‌هایی که از شماره بیرون است و جزای آن‌ها را هرگز نتوان داد و نهایتش را نتوان فهمید.

انسان‌ها را ترغیب فرمود که شکر او را به‌جای آورند تا او نعمت‌هایش را فزونی بخشد و پی‌درپی عطا کند و از آن‌ها طلب حمد و سپاس کرد تا نعمت‌هایش را بر آن‌ها بریزد و آن‌ها دوباره همانند آن نعمت‌ها را از او درخواست کنند.

تقدیم

به ساحت مقدس بانوی دو عالم - حضرت فاطمه - (سلام الله علیها) که در دوران تحصیلم، در خانه ایشان و در سایه امنشان به رشد علمی و معنوی دست یافتم.

به مادرم که در طول حیاتش در تمام مراحل زندگی ام، پشتیبانم بود. (روحش شاد).
به پدرم که در نبود مادرم اجازه نداد غم بی مادری مرا از پای درآورد. دستان گرمش را می بوسم.
به همسرم که مشوق من در کسب علوم و معارف دین بوده و اگر پشتیبانی اش نبود هرگز در این راه موفق نمی شدم.

به تنها پسر امیرعباس که با تمامی کوچکی اش مرا در امر تحصیل، همراهی نمود.

تقدیر و تشکر

شکر شایان، نثار ایزد منان که توفیق را رفیق راهم ساخت تا این مرحله از تحصیل علم را نیز به پایان برسانم.

بر خود لازم می‌دانم از اساتید بزرگواری که مرا در به ثمر رسانیدن این رساله، یاری و سختی‌های راه را بر من هموار نمودند، قدردانی و سپاسگزاری نمایم.

از مدیریت محترم مدرسه علمیه حضرت فاطمه (سلام الله علیها) سرکار خانم جان‌نثاری و نیز از استاد فاضل و فرزانه، سرکار خانم اکرم السادات موسوی که زحمت راهنمایی این پژوهش را بر عهده داشتند و نیز از سرکار خانم لیلا عقیلی که راهنمای من به سوی علوم و معارف اهل بیت (علیهم السلام) بودند؛ کمال تقدیر و سپاس را دارم.

نتیجه گیری

عده عبارت است از مدتی که در آن زن از روی تعبد و برای آگاهی از اینکه باردار نیست در انتظار به سر می برد. نگه داشتن عده به صورت کلی واجب است و این حکم از ضروریات فقه بلکه از ضروریات دین است.

این قانون مهم اسلام بی حکمت نبوده و می توان به مواردی همچون حفظ بهداشت جنسی، حفظ نسل ها، احیای دوباره خانواده، حفظ حرمت اعضای خانواده، قائل شدن حق برای زن، حفظ حیاط و حمایت از جنین، امکان رجوع شوهر در طلاق رجعی و ... اشاره نمود.

در بررسی نفقات زنان مطلقه:

- نفقه زنان مطلقه در طلاق رجعی به عهده مرد است چون زن همچنان در حکم زوجه است و مرد، حق بیرون کردن او را از خانه ندارد مگر اینکه زن گناه فاحشی انجام دهد؛ اما در طلاق بائن چون رابطه ای بین آنها نیست و زوجیت کاملاً از بین رفته پس حق هیچ گونه نفقه ای ندارد.

- در مورد زنان در عده وفات هیچ گونه نفقه ای بر ذمه شوهر نیست.

- نفقه زن حامل نیز شوهر باید تا هنگام زاییدن مخارج او را بپردازد.

- نفقه زن در عده مفقودالاثَر نیز اگر ولی مفقود، نفقه زن را بپردازد، باید صبر کند و اگر

ولی او نپردازد در صورت صبر زوجه، بر عهده حاکم شرع است.

فهرست منابع

☆ قرآن مجید

منابع فارسی

- ۱) امامی، حسن حقوق مدنی، ج ۵، چاپ ۱۶، انتشارات اسلامی، ۱۳۸۸.
- ۲) آذرنوش، آذرتاش، فرهنگ عربی - فارسی، نشر نی.
- ۳) حسینی، سید محمد، فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی، انتشارات سروش، ۱۳۸۵.
- ۴) حقانی زنجانی، حسین، طلاق یا فاجعه انحلال خانواده، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۵) قانون مدنی
- ۶) گواهی، زهرا، بررسی حقوق زنان در مسئله طلاق، چاپ اول، مرکز چاپ سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳.
- ۷) محقق داماد، سید مصطفی تحلیل فقهی حقوق خانواده - نکاح و انحلال آن، چاپ ۵، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۸) محقق، محمدباقر، حقوق مدنی زوجین در زمان زناشویی دائم، انتشارات بنیاد قرآن.
- ۹) مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲، چاپ ۳۵، دارالکتب الإسلامیه، ۱۳۸۰.
- ۱۰) موحیدیان، غلامرضا حقوق و روابط مالی زوجین، مواد ۱۱۵۰، ۱۱۵۳ قانون مدنی، پیک فرهنگ، ۱۳۸۴.

منابع عربی

- (۱) ابن عاشور، مقاصد الشريعة، صحیفه خرد.
- (۲) اصفهانی، راغب، المفردات فی غریب القرآن، ترجمه سید غلامرضا خسروی حسینی، ج ۲، انتشارات مرتضوی، ۱۳۸۳.
- (۳) ایروانی، باقر، دروس تمهیدیه فی الفقه الإستدلالی، ج ۳، چاپ ۴، انتشارات نصایح، ۱۳۹۲.
- (۴) ایزدی، سید محمدکاظم، عروة الوثقی، ترجمه شیخ عباس قمی، مصحح: علیرضا اسداللهی فرد، ج ۱ و ۲، مؤسسه انتشاراتی صبح پیروزی، سال ۱۳۹۰.
- (۵) حر عاملی، وسایل الشیعه، ج ۱۵، چاپ ۷، انتشارات اسلامی، ۱۳۸۷.
- (۶) حکیم، سید محمد تقی، اصول العامة للفقہ المقارن، چاپ اول، ذوی القربی، ۱۴۲۸ ق.
- (۷) شهیدثانی، الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، ج ۲، مرکز النشر التابع لمکتب الاعلام الاسلامی، ۱۳۷۶.
- (۸) شهید اول، شرح لمعة الدمشقیة، مکی عاملی، محمدبن جمال الدین، قم، انتشارات دارالفکر، ۱۴۱۱ق.
- (۹) صدوق، علل الشرایع، مترجم: محمد جواد ذهنی تهرانی، ج ۲، چاپ ۵، انتشارات مؤمنین، ۱۳۸۴.
- (۱۰) طباطبائی، محمد حسین، تفسیر المیزان، سید محمدباقر موسوی همدانی، ج ۱۹، چاپ ۲۸، دفتر انتشارات وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۸۸.

(١١) طوسي، محمد بن حسين، استبصار، الأميرة للطباعة والنشر، مكتبة دارالمجتبى النجف الأشرف، ج ٦-١٠، ١٤٢٩هـ.

(١٢) _____، التهذيب، دارالمجتبى النجف الأشرف، ج ٦-١٠، ١٤٢٩هـ. الأميرة للطباعة والنشر، مكتبة

(١٣) _____، المبسوط في فقه الإمامية، قم، جامعه مدرسين حوزة علميه، مؤسسه نشر اسلامي، ١٣٨٠.

(١٤) عاملي، زين الدين، الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية، ج ٢، چاپ اول، قم، مؤسسه اسماعيليان، ١٣٧٣.

(١٥) محمد جواد مغنیه، الفقه على المذاهب الخمسه، دارالكتاب اسلامي، ١٤٢٩ق.

(١٦) كليني، محمد بن يعقوب، فروع کافی، ج ٦ و ٧ و ٨، الأميرة للطباعة والنشر، مكتبة دارالمجتبى النجف الأشرف، ج ٦-١٠، ١٤٢٩هـ.

(١٧) محقق حلي، شرايع الإسلام في مسائل الحلال و الحرام، قسم الثالث و رابع.

(١٨) المفصل في تاريخ العرب قبل الإسلام.

(١٩) مغنیه، محمد جواد، تفسير كاشف، مترجم: موسى دانش، ج ١، چاپ ٢، مؤسسه بوستان كتاب، ١٣٩٢.

(٢٠) موسوی خمینی، روح الله، شرح تحرير الوسیله، مترجم: علی اسلامي، دفتر انتشارات اسلامي.

(٢١) نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام، مؤسسه المرتضی العالمیه، بیروت.

